

Loods in oorlogstijd

Vrije bewerking van Ad But zijn verhaal over zijn vader in de St. Jacobskerk - 75 jaar herdenking

Adri But (1914-1995) was als loodskwekeling aan boord toen het schip Motorloodsboot No.1 op 15 mei 1940, tijdens een tocht naar een ankerplaats ten oosten van Breskens, op een magnetische mijn liep. Althans, zo luidt de officiële versie. Het feit dat het schip (in maart van dat jaar pas in de vaart gekomen en uiterst modern voor die tijd) nooit gelicht mocht worden en nog steeds vrijwel onbeschadigd rechtstandig op de zeebodem ligt, roept nog steeds meer vragen dan antwoorden op. Er waren twee slachtoffers: eerste stoker W. Bostelaar en machinedrijver Blind. Adri But werd zwaargewond naar het ziekenhuis in Oostburg gebracht waar hij als hopeloos geval in een soort veewagen met andere slachtoffers – levenden en sterven- den – werd achtergelaten. Na ongeveer twee maanden van omzwervingen werd Adri But overgebracht naar Middelburg, waar hij op 9 augustus 1940 werd opgenomen in het noodhospitaal Vijvervreugd. Hij werd onder meer verpleegd door Annie Brasser, een meisje dat hij nog kende uit de tijd dat hij in de Noordstraat woonde en zij om de hoek in de Spuistraat. Daar ontvlamde de liefde en in 1941 trouwden ze. In die tijd werd het invasieplan Seelöwe (Duits plan voor een invasie in het Verenigd Koninkrijk) voorbereid en men voelde er bij het Loodswezen niets voor om de loodsen hiervoor beschikbaar te stellen. Adri But was inmiddels in dienst van de Scheepvaartinspectie gekomen, met als standplaats Stevensweert (aan de Maas in Midden-Limburg). Het was een ontspannen tijd. Het werk bestond uit weinig meer dan bootjes tellen. Toen kwam de aanval van de geallieerden in 1944. De bevolking werd geëvacueerd naar Montfort, waar Adri met vrouw en kinderen in een landbouwschuur werd ondergebracht. De beschietingen duurden enkele dagen. Hygiëne was nauwelijks aanwezig en in de schuur brak een nekkrampbesmetting uit. Moeder werd ernstig ziek en Adri besloot een poging te wagen om door de linies te komen op zoek naar medicijnen. Toen hij de volgende dag – onverrichter zake – terugkeerde was Annie overleden. Het was 22 januari 1945. Toen bekend werd dat Vlissingen inmiddels ook bevrijd was, kon Adri met de kinderen terugkeren naar zijn geboortestad. Hij vond onderdak (hoewel het dak zoals bij zoveel Vlissingse huizen totaal kapotgeschoten was) bij zijn schoonouders in de Spuistraat (de Belgische loodsen- woningen-

Antwerpse Jugendstill). Ook Annie kwam terug naar Vlissingen en werd herbegraven op de Noorderbegraafplaats. Adri ging weer aan het werk bij het Loodswezen, hertrouwde in 1948. In 1969 ging hij met FLO, zeer tegen zijn zin en voer daarna nog tien jaar als Noordzeeloods bij Dirkwager. Hij stierf op 3 januari 1995, ruim 80 jaar oud. Foto bij het monument: PZC Volgens Peter Brounts is het van groot belang om jaarlijks de zeelieden te herdenken die vaak beroepshalve te maken kregen met de oorlog en daar vaak een hoge tol voor moesten betalen. Brounts: "Je moet daarbij denken aan zeevarenden, marinepersoneel, loodsen, vissers et cetera. Gedurende de oorlog was de zee waarop zij vertoefden levensgevaarlijk."